

SOCEDU

Retrospektívy, súčasnosť
a perspektívy sociálnej
pedagogiky

Zborník abstraktov z medzinárodnej
vedeckej konferencie

Trnavská univerzita v Trnave
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogických štúdií

Trnavská univerzita v Trnave
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogických štúdií

ZBORNÍK ABSTRAKTOV

z medzinárodnej vedeckej konferencie

SOCEDU

Retrospektívy, súčasnosť a perspektívy sociálnej pedagogiky

16.06.2022

Editori:

Mgr. Alexandra LENGYELOVÁ

Mgr. Kristína LIBERČANOVÁ, PhD.

Doc. PaedDr. Naďa BIZOVÁ, PhD.

PaedDr. Janette GUBRICOVÁ, PhD.

PhDr. Ivana ŠUHAJDOVÁ, PhD.

Organizačný tím:

Mgr. Alexandra LENGYELOVÁ

Mgr. Hana Ingrid OPPENBERGEROVÁ

Bc. Viktória PLÁNKOVÁ

Bc. Martina SLÁVIKOVÁ

Trnavská univerzita v Trnave
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogických štúdií

Konferencia SOCEDU je podporovaná subvenciou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v projekte KEGA č. 017TTU-4/2020

Implementácia sociálnoprávnych a socioterapeutických postupov do obsahu vysokoškolského vzdelávania v študijnom programe sociálna pedagogika a vychovávateľstvo

Dátum konania konferencie:

16.06.2022

Miesto konania konferencie:

Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave

Vydavateľ: Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogických štúdií

Vydanie: prvé

Vydané ako neperiodická účelová publikácia.

Za odbornú a jazykovú správnosť zodpovedajú autori príspevkov.

Počet strán: 36

ISBN: 978-80-568-0497-1

OBSAH

Mgr. Tomáš ANDRÁŠIK:

Jak spolu souvisejí sociální pedagogika, aplikované drama a gestalt terapie 7

Mgr. Tomáš ANDRÁŠIK:

Aplikovaná improvizace v sociální pedagogice 8

PhDr. Slavomíra BELLOVÁ, PhD.:

Spolupráca sociálneho pedagóga s učiteľmi v školskom prostredí 9

doc. PhDr. Mário DULOVICS, PhD.:

Nové výzvy profesie sociálny pedagóg v nadväznosti na aktuálne ohrozenia žiakov vo virtuálnom priestore 10

Mgr. Alžbeta ELIÁŠOVÁ – Mgr. Monika PINTÉROVÁ:

Skúsenosti s aplikovaním intervenčného programu v problémovej triede ... 11

Prof. PhDr. Ingrid EMMEROVÁ, PhD.:

Preventívna kompetencia sociálneho pedagóga v škole a jeho prínos pri tvorbe bezpečného školského prostredia 12

Ing. Mgr. Andrea HÁJKOVÁ:

Encounterova skupina matek dětí s mentálním postížením 13

Mgr. Tatiana HUSÁROVÁ:

Kompetencie sociálneho pedagóga v intenciách sociálnoprávnej ochrany detí 14

Mgr. Alena KNOTKOVÁ:

Sociální pedagog v domově mládeže 15

PhDr. Jana KOLÁČKOVÁ, PhD.:

Podpora odborných činností sociálneho pedagóga v rôznych sférach edukačnej praxe 16

Mgr. Hana KUBÍČKOVÁ, PhD.:

Terapeutická práca s rizikovými deťmi a mládeží v kontextu sociálnej pedagogiky..... 17

Mgr. Simona KUNČAKOVÁ:

Overovanie manuálu pre začínajúceho sociálneho pedagóga v škole počas pandemickej situácie s praktickými príkladmi 18

Mgr. Kristína LIBERČANOVÁ, PhD.:

Trnavská sociálnopedagogická škola včera, dnes, zajtra..... 19

doc. PhDr. Jitka LORENZOVÁ, PhD.:

Koncepty sociálnej pedagogiky v teórii a praxi 20

Prof. PhDr. Miriam NIKLOVÁ, PhD. - Prof. PaedDr. Dana HANESOVÁ, PhD.:

Vybrané virtuálne ohrozenia u generácie z - aktuálne problémy a nové výzvy pre sociálneho pedagóga 21

Prof. PhDr. Miriam NIKLOVÁ, PhD. - Mgr. Annamária ŠIMŠÍKOVÁ:

Reflexia a komparácia vysokoškolskej pregraduálnej prípravy sociálnych pedagógov v Slovenskej republike a vo vybraných krajinách Škandinávie .. 22

Mgr. Milena ÖBRINK HOBZOVÁ, PhD.:

Sociálna pedagogika jako nástroj udržitelnosti?..... 23

Mgr. Henrieta POCKLANOVÁ:

Krízová intervencia v praxi sociálneho pedagóga 24

Mgr. Bohdana RICHTEROVÁ, PhD.:

Individuální akční výzkumy a podpora osobnostního rozvoje studentů sociální pedagogiky..... 25

Mgr. Anna SÁDOVSKÁ, PhD. - doc. Jaroslava GAJDOŠÍKOVÁ ZELEIOVÁ, PhD. - Mgr. Kristína LIBERČANOVÁ, PhD. - Mgr. Martin FERÓ, PhD.:

Skúmanie a využitie aktív mládeže v práci sociálneho pedagóga 26

Mgr. Pavol ŠČASNÝ:

Sociálna (ne)spravodlivosť v kontexte právnych noriem Slovenska 27

PhDr. Gabriela SIVÁKOVÁ, PhD. – PaedDr. Katarína TIŠŤANOVÁ, PhD.:

Možnosti školského sociálneho pedagóga pri riešení problémového správania v škole 28

doc. Mgr. Stanislav ŠPÁNIK, PhD.:

Štandardy odborných činností v systéme poradenstva a prevencie..... 29

Mgr. Veronika ŠTENCLOVÁ Ph.D.:

Sociální pedagogika na Ostravsku 30

Bc. Michaela TEJBUSOVÁ:

Mimoškolský rozvojový program Budúcnosť inak..... 31

PhDr. Věra TEPLIČKOVÁ:

Sociální pedagog v centre voľného času..... 32

Mgr. Slávka VARŠOVÁ - Mgr. Lenka KVAŠŇÁKOVÁ:

Sociální pedagog ako člen školského podporného tímu 33

Mgr. Vladimíra ZEMANČÍKOVÁ, PhD.:

Sociální pedagog v ranej starostlivosti o deti zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia 34

Mgr. Petra ZICHOVÁ:

Terapia hrou v prostredí základnej školy..... 35

JAK SPOLU SOUVISEJÍ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA, APLIKOVANÉ DRAMA A GESTALT TERAPIE

MGR. TOMÁŠ ANDRÁŠIK

Může/má/měla by mít pedagogika terapeutické dopady? Jak široké jsou průniky pedagogiky a psychoterapie? A je v zájmu sociální pedagogiky tyto prostory hlouběji propojovat nebo striktně oddělovat? Jsou terapeutické efekty součástí dobře odvedené pedagogické práce?

Nad tím budeme v rámci živé knihy diskutovat s Tomášem Andrášikem. Tomáš je asistent na katedře sociální pedagogiky Masarykovy univerzity v Brně, psychoterapeut a člen komise pro školství při České asociaci pro psychoterapii. Tomášova cesta vedla od pedagogiky k psychoterapii a zpět na katedru SocPed PedF MU. Ve své praxi zůstává rozkročený mezi oběma obory, působí na katedře a zároveň v soukromé praxi poskytuje individuální a skupinovou psychoterapii. Na KSocPed provází studenty procesními skupinami osobnostní přípravy, kurzy aplikované improvizace, dramatu a Gestalt theatre. Je součástí týmu, který na katedře pedagogiky zaváděl sebezkušenostní přípravu do povinného kurikula profesní přípravy učitelů pro druhý stupeň. V rámci živé knihy bude hovořit o pobývání mezi obory, hledání hranic a souvislostech mezi edukačním procesem a duševním zdravím.

Klíčová slova: výchova a vzdělávání, duševní zdraví, mezioborové souvislosti, pedagogika a Gestalt terapie, aplikované drama.

Mgr. Tomáš Andrášik

Masarykova univerzita, Katedra sociální pedagogiky

Andrasik@ped.muni.cz

APLIKOVANÁ IMPROVIZACE V SOCIÁLNÍ PEDAGOGICE

MGR. TOMÁŠ ANDRÁŠIK

Aplikovaná improvizace zažívá v posledních deseti letech výzkumný boom, kdy se objevují studie v impaktovaných periodikách, které naznačují velký potenciál pro podporu edukačních procesů a v prevenci a péči o duševní zdraví. Pravidelný trénink improvizace rozvíjí širokou škálu dovedností, podporuje (sebe)uvědomování a sebereflexi, kultivuje postoje užitečné v praxi sociálního pedagoga. Směřujeme-li k ideálu improvizujícího pracovníka v pomáhající profesi, vidíme před sebou profesionála velmi dobře zakotveného ve znalostech a metodách práce, který je zároveň schopen flexibilně, kreativně a spontánně reagovat na specifické kontexty své profese a plně tak využít potenciál své profesní přípravy. V přednášce seznámíme posluchače s aplikovanou improvizací a jejími přesahy do různých oblastí sociální pedagogiky i dalších oborů jako psychoterapie či rozvoje organizací. Na katedře sociální pedagogiky Masarykovy univerzity v Brně byl kurz aplikované improvizace poprvé představen v roce 2015 v rámci nabídky volitelných předmětů. Od roku 2019 je součástí povinného kurikula předmětů z dramatické výchovy v bakalářském studiu sociální pedagogiky, a to z důvodu, že vnímáme dopady improvizčního tréninku na kompetence studentů sociální pedagogiky a zároveň se jim aplikovaná improvizace stává užitečným nástrojem v jejich vlastní praxi. Naše pracoviště je tímto unikátní v rámci České republiky.

Klíčová slova: aplikovaná improvizace, impro, kreativita a spontaneita v profesi, rozvoj kompetencí, profesní příprava.

Mgr. Tomáš Andrášik

Masarykova univerzita, Katedra sociální pedagogiky

Andrasik@ped.muni.cz

SPOLUPRÁCA SOCIÁLNEHO PEDAGÓGA S UČITEĽMI V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

PHDR. SLAVOMÍRA BELLOVÁ, PHD.

Príspevok sa zameriava na spoluprácu sociálneho pedagóga s učiteľmi v školskom prostredí. Cieľom príspevku je opísať profesiu sociálneho pedagóga, jeho funkcie, kompetencie, ktoré plní, akým spôsobom spolupracuje s učiteľmi a rodičmi žiakov s problémovým správaním. Pre súčasnú spoločnosť sú sociálno – patologické javy, ktoré sa vyskytujú na základných a stredných školách už akoby ich bežnou súčasťou a takýchto negatívnych tendencií a javov stále pribúda. Deti majú problémy v správaní, ktoré sú odrazom len iných zlyhaní, či už v samotnej rodine alebo širšom sociálnom okolí. Terajšia humanistická škola sa snaží si držať partnerské vzťahy s rodičmi a spoločne kooperovať. Takýto vzťah je optimálny pre obidve strany. V praxi sa však stretávame ešte stále so spoluprácou školy a rodiny, ktorá nie je v mnohých smeroch identifikovaná ako pozitívna. Tu sa práve ponúka priestor pre sociálneho pedagóga, vytvorenie atmosféry vhodnej na otvorené rozhovory medzi školou a rodinou. Tu je tiež priestor na obsah sociálno-pedagogickej práce školy napr. vo vzdelávaní rodičov o sociálnom správaní detí, riešenie pedagogických situácií a vzťahov medzi deťmi a učiteľmi alebo medzi deťmi vzájomne. Naďalej je dôležité zdôrazniť, že školský sociálny pedagóg je odborník, ktorý pracuje so žiakmi a s ich sociálnym prostredím, s cieľom vytvorenia a podporovania optimálnych podmienok pre realizáciu výchovno – vzdelávacieho procesu.

Kľúčové slová: Sociálna pedagogika. Sociálny pedagóg. Učiteľ. Rodina.

PhDr. Slavomíra Bellová, PhD.

Pedagogická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku, Katedra pedagogiky a
špeciálnej pedagogiky

slavomira.bellova@ku.sk

NOVÉ VÝZVY PROFESIE SOCIÁLNY PEDAGÓG V NADVÄZNOSTI NA AKTUÁLNE OHROZENIA ŽIAKOV VO VIRTUÁLNO PRIESTORE

DOC. PHDR. MÁRIO DULOVICS, PHD.

Profesia sociálneho pedagóga prešla za posledných 14 rokov výraznými metamorfózami, ktoré boli často dôsledkom aj sociálno-výchovných problémov v edukačnej praxi. Cieľom predkladanej štúdie je priblížiť vývoj profesie sociálneho pedagóga v podmienkach Slovenskej republiky a zároveň poukázať na nové výzvy v preventívno-výchovnej práci, ktoré súvisia s dynamickým nárastom virtuálnych ohrození detí a mládeže. Nárast ohrození vo virtuálnom priestore si okrem iného vyžiadala aj inovatívne prístupy v školskej sociálno-výchovnej práci. V intenciách výskumu sme použili výskumný nástroj Internet addiction test (IAT) na monitoring excesívneho používania internetu / internetovej závislosti a dotazník vlastnej konštrukcie zameraný na monitoring rizikového správania na internete, v dôsledku ktorého sú žiaci ohrození kyberšikanovaním. Výskumný súbor je tvorený 699 žiakmi druhého stupňa základných škôl. Vo výskumnom súbore sme identifikovali 205 (29,3%) excesívnych používateľov internetu a 42 (6%) žiakov, ktorí podľa výskumného nástroja IAT vykazovali znaky závislosti. Žiakov, ktorí sú v dôsledku rizikového správania v online priestore ohrození kyberšikanovaním, sme vo výskumnom súbore identifikovali 232 (33,2%). Zistili sme, že dievčatá mierne dominujú v excesívnom používaní internetu a v oblasti internetovej závislosti a chlapci sa častejšie dopúšťajú online rizikového správania, tým sú z aspektu viktimizácie viac ohrození kyberšikanovaním. S dôrazom na zistenia prezentované v príspevku, ďalšie empirické štúdie a rôzne situácie vyplývajúce z edukačnej praxe, je nutné poznamenať, že jednou z aktuálnych úloh sociálnych pedagógov v intenciách prevencie je orientácia na oblasť virtuálnych ohrození a online rizikového správania. Sociálny pedagóg v tomto smere plní viaceré úlohy zamerané na osvetu v oblasti konformného správania sa vo virtuálnom priestore a bezpečného používania internetu.

Kľúčové slova: sociálny pedagóg, virtuálne ohrozenia, prevencia, žiak, škola.

doc. PhDr. Mário Dulovics, PhD.

Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky
a andragogiky.

mario.dulovics@umb.sk

SKÚSENOSTI S APLIKOVANÍM INTERVENČNÉHO PROGRAMU V PROBLÉMOVEJ TRIEDE

MGR. ALŽBETA ELIÁŠOVÁ - MGR. MONIKA PINTÉROVÁ

Príspevok sa zaoberá využitím dlhodobého intervenčného programu pre prácu s problémovou triedou u žiakov piateho ročníka ZŠ. Intervenčný program bol navrhnutý v spolupráci členov podporného školského tímu (sociálny pedagóg, školský psychológ, pedagogickí asistenti) priamo pre potreby danej triedy, preto je vyskladaný z vybraných aktivít z rôznych zdrojov. Programu sa zúčastnilo 25 žiakov vo veku od 10 – 12 rokov, pričom bolo 11 dievčat a 14 chlapcov. Základným cieľom intervencie bolo eliminovať nevhodné správanie žiakov hlavne počas prestávok, zaviesť triedne pravidlá a systém ich dodržiavania. Čiastkovým cieľom bolo zlepšiť sociálne a komunikačné zručnosti žiakov ako predpoklad efektívneho riešenia konfliktov. Hlavné zistenia ukázali, že v triede počas prvých troch mesiacov intervenčného programu, došlo k výraznej pozitívnej zmene správania žiakov. K pozitívnej zmene správania najviac prispelo zavedenie systému odmien a trestov formou trojstupňového modelu. Príspevok ponúka možnosti práce školského podporného tímu pri práci s problémovou triedou v praxi a taktiež poukazuje na dôležitosť spolupráce jednotlivých členov školského podporného tímu, ktorý tvorí neoddeliteľnú súčasť dnešných moderných škôl.

Kľúčové slová: intervenčný program, problémová trieda, školský podporný tím.

Mgr. Alžbeta Eliášová – Mgr. Monika Pintérová

Základná škola Hradná 22, Nové Zámky

eliasovaalzbeta@gmail.com, moni.pinterova@gmail.com

PREVENTÍVNA KOMPETENCIA SOCIÁLNEHO PEDAGÓGA V ŠKOLE A JEHO PRÍNOS PRI TVORBE BEZPEČNÉHO ŠKOLSKÉHO PROSTREDIA

PROF. PHDR. INGRID EMMEROVÁ, PHD.

Vytváranie bezpečného prostredia na školách a zlepšovania vzťahov v triednych kolektívoch, poskytovať žiakom pocit psychického bezpečia a istoty, eliminovať nežiadúce prejavy, vrátane rizikového a problémového správania žiakov, je aktuálnou úlohou škôl. Štúdiá analyzuje legislatívne možnosti a reálne činnosti sociálnych pedagógov v škole na Slovensku. Sociálni pedagógovia pôsobiaci v slovenských základných a stredných školách realizujú primárnu a sekundárnu prevenciu, riešia problémové správanie žiakov, uskutočňujú deštalizáciu ohrozených žiakov, poskytujú poradenstvo, aktívne pracujú so žiakmi zo sociálne-znevýhodneného prostredia, spolupracujú s rodičmi žiakov a odborníkmi. Široké spektrum rizikového či problémového správania žiakov vyvoláva potrebu efektívnej prevencie v škole. Osobitnú úlohu v tomto smere zohrávajú sociálni pedagógovia, keďže sú na realizovanie prevencie odborne pripravení. Profesionalizácia preventívnej sociálno-výchovnej práce v škole je nevyhnutným predpokladom zvýšenia jej efektívnosti a prevencie problémového správania žiakov. Základné a stredné školy by mali zamestnávať sociálnych pedagógov, ktorí by sa prevenciou i riešením problémového správania žiakov zaoberali na profesionálnej úrovni.

Kľúčové slova: sociálny pedagóg, školský sociálny pedagóg, rizikové a problémové správanie žiakov, prevencia, sociálno-výchovná práca.

prof. PhDr. Ingrid Emmerová, PhD.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta KU, Katedra pedagogiky
a špeciálnej pedagogiky

ingrid.emmerova@ku.sk

ENCOUNTEROVA SKUPINA MATEK DĚTÍ S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM

ING. MGR. ANDREA HÁJKOVÁ

Článek pojednává o experimentu ve skupině 10 matek dětí s mentálním postižením. Cílem experimentu je ověřovat pozitivní možnosti vlivu skupiny setkání na její členky. Konkrétně na: • emocionální sjednocení skupiny (kohezi), • pojmání stresu, kterému jsou v každodenní péči o své děti vystavovány. Další oblasti zkoumání jsou: • detekce hlavních obtíží při překonávání životních obtíží a možnosti osobnostního rozvoje frekventantek, • možnosti pedagogické a psychoterapeutické práce při jejich překonávání. Metodika se opírá o práci psychoterapeuta s encounterovou skupinou. Založeno na pojetí C. Rogerse: Carl Rogers on Encounter Groups (1970) – viz další příslušně zaměřená odborná literatura. Práce skupiny setkání probíhá, minimálně po dobu 10 setkání v rozsahu tří až čtyř hodin týdně během 6 měsíců 2022. Koheze skupiny je zachycována sociometrickým testem. Způsoby zpracování stresu jsou měřena standardizovaným testem (Janke, W., & Erdmann, G. (2003). Strategie zvládnání stresu (přeložil a upravil J. Švancara). Praha: Testcentrum). Oba nástroje jsou aplikovány na začátku a na konci existence skupiny. Současně je vývoj vztahů ve skupině zachycen prostřednictvím pozorování. Registrace komunikace a průběhu skupinových setkání je monitorována videozáznamem. Dalším nástrojem je analýza deníků frekventantek, který je veden jako tzv. reflektovaný osobní deník. Společně se závěrečnými rozhovory budou provedeny kvalitativní analýzy, a to ve smyslu postupů vytváření zakotvené teorie (cestou kódování) či obdobným postupem. Předpokládáme, že experiment bude ukončen závěrečnou focus groups. Všechny uvedené způsoby práce a jejich záznamy jsou prováděny se souhlasem účastnic. Zvláště deníky jsou respektovány jako důvěrný až intimní zdroj informací. Předpokládáme, že výsledky budou využity ve výuce předmětu Osobnostní příprava v bakalářském studiu sociální pedagogiky a příp. ve výuce magisterského stupně téhož studia. Domníváme se, že rezultáty mohou být využitelné také v rámci sociálních programů zaměřených na uvedené skupiny matek fungujících v obtížných životních situacích.

Klíčová slova: experiment, encounterové skupiny, matky postižených dětí.

Ing. Mgr. Andrea Hájková

Ostravská univerzita, Katedra sociální pedagogiky

andrea.hajkova@cmelacek.cz

KOMPETENCIE SOCIÁLNEHO PEDAGÓGA V INTENCIÁCH SOCIÁLNOPRÁVNEJ OCHRANY DETÍ

MGR. TATIANA HUSÁROVÁ

Príspevok sa venuje kompetenciám sociálneho pedagóga v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. V prvej časti ponúka definovanie pojmu sociálneho pedagóga v teoretickej rovine, jeho kompetencii, vymedzenia podľa autorov a ukotvenie vo verejnej, štátnej správe. V druhej časti príspevku predkladáme stručné zadefinovanie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na základe autorov, ale i legislatívneho vymedzenia. V poslednej časti nášho príspevku sa venujeme priamo kompetenciám sociálneho pedagóga v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, vychádzame nielen z teoretických poznatkov, ale i praktických skúseností. Cieľom celého príspevku je teda priblíženie sociálneho pedagóga vo verejnej, štátnej správe, vymedzenie kompetencii a funkcií sociálnej pedagogiky ako vedy v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Prakticky sa zameriava a opisuje jednotlivé sekcie a oblasti práce v kompetenčnom rozmedzí sociálneho pedagóga. Približuje tak sociálneho pedagóga pracujúceho s agendou ohrozených rodín, pracovnú pozíciu kolízneho opatrovníka, sociálneho pedagóga ako sprostredkovateľa náhradnej rodinnej starostlivosti a pracovnú pozíciu sociálneho kurátora.

Kľúčové slova: sociálnoprávna ochrana detí, sociálna kuratela, sociálny pedagóg, kompetencie.

Mgr. Tatiana Husárová

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, OSPOaSK

Tatiana.Husarova@upsvr.gov.sk

SOCIÁLNÍ PEDAGOG V DOMOVĚ MLÁDEŽE

MGR. ALENA KNOTKOVÁ

Příspěvek se věnuje pozici sociálního pedagoga ve školských ubytovacích zařízeních respektive v domově mládeže. V první části nalezneme vymezení základních pojmů a jejich místo v současném vědeckém diskurzu. Mezi základní pojmy jsou zařazeny domovy mládeže, vychovatel a sociální pedagog. Zajímavý pohled je na vytvoření prostoru v roce 2019, kdy byla možnost vzniku pozici sociálního pedagoga, který byl veden, ale jako nepedagogických pracovník s úvazkem 0,1h měsíčně. Jeho stěžejní prací mělo být vytvoření propojení mezi školou a dalšími subjekty a mediací mezi rodinou, školou a ostatními institucemi. V druhé části se příspěvek věnuje empirickému šetření, které proběhlo v jednom školského ubytovacích zařízení, kde mají dobrou zkušenost s pozicí sociálního pracovníka jako zprostředkovatele dialogu mezi zařízením, dítětem a rodinou. K výzkumnému šetření bylo využito kvalitativní strategie pomocí polostrukturovaných rozhovorů s vychovateli, sociálním pedagogem. Šetření se zúčastnilo 5 respondentů. K analýze získaných dat bylo využito otevřeného kódování. Hlavním cílem bylo zjistit, které oblasti jsou stěžejní v práci sociálního pedagoga v domově mládeže. V rámci šetření byla stanovena hlavní výzkumná otázka: Které oblasti jsou stěžejní v práci sociálního pedagoga v domově mládeže? Následně byly stanoveny tři dílčí výzkumné otázky: Ve kterých situacích vstupuje sociální pedagog do kontaktu s rodinou? Jak probíhá spolupráce s rodinou? Jaké role jsou typické v práci sociálního pedagoga? Z rozhovorů vzniklo pět kategorií: problémové chování, plán pomoci, zprostředkovatel, metodická pomoc, mediátor. V závěru článku je shrnutí současné situace v České republice v oblasti možností uplatnění sociálního pedagoga v domovech mládeže.

Klíčová slova: sociální pedagog, domov mládeže, vychovatel, mediátor.

Mgr. Alena Knotková

Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, Ústav sociálních studií

alena.knotkova@uhk.cz

PODPORA ODBORNÝCH ČINNOSTÍ SOCIÁLNEHO PEDAGÓGA V RÔZNYCH SFÉRACH EDUKAČNEJ PRAXE

PHDR. JANA KOLÁČKOVÁ, PHD

Príspevok prezentuje odborné výstupy Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie zamerané na podporu práce sociálnych pedagógov v systéme poradenstva a prevencie v rámci Národného projektu - Štandardizáciou systému poradenstva a prevencie k inklúzii a úspešnosti na trhu práce. Národný projekt je zameraný na tvorbu efektívneho systému výchovného poradenstva a prevencie zvyšujúceho inklúziu vo výchove a vzdelávaní prostredníctvom multidisciplinárneho prístupu k dieťaťu a jeho rodine v centre pozornosti. V príspevku predstavíme Procesné štandardy a ďalšie nástroje pre sociálneho pedagóga. Predstavíme Manuál začínajúceho sociálneho pedagóga v škole, ktorý popisuje základné charakteristiky práce začínajúceho sociálneho pedagóga a taktiež možnosti kooperácie sociálneho pedagóga. Prezentujeme tiež predbežné zistenia o úlohe sociálneho pedagóga pri desegregácii v prostredí školy, na základe čoho vzniká nový metodický materiál pre sociálnych pedagógov a členov školského podporného tímu. Odborné výstupy vznikajú v kontexte strešných dokumentov Stratégie inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní a pri naplňaní Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030.

Kľúčové slová: sociálny pedagóg, odborné výstupy, Procesné štandardy, inklúzia, desegregácia.

PhDr. Jana Koláčková, PhD.

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie

jkolackova@vudpap.sk

TERAPEUTICKÁ PRÁCE S RIZIKOVÝMI DĚTMI A MLÁDEŽÍ V KONTEXTU SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY

MGR. HANA KUBÍČKOVÁ, PH.D.

Prostřednictvím příspěvku, který je zpracován v kontextu dobré praxe sociální pedagogiky, bych chtěla poukázat na zvláštnosti terapeutické práce s dětmi a mládeží, kteří jsou ohroženi sociálním selháním. Konkrétně se budu věnovat průběhu a metodám terapeutické práce, a zaměřím se rovněž na přínosy a limity terapeutického procesu u jedinců s rizikovým chováním. Výchozím bodem pro terapeutickou práci s rizikovými jedinci je porozumění, že specifické projevy v oblasti uvažování, chování i prožívání jsou důsledkem kumulovaných zátěžových, případně traumatických událostí v jejich životě. Terapeutický přístup by měl umožnit jedinci se ukotvit ve svém životě prostřednictvím autentického a bezpečného vztahu mezi ním a terapeutem. Terapeut je v tomto nesnadném procesu průvodcem dítěte (respektive mladého člověka) na jeho cestě. Nabízí mu přijetí se vším, co k němu patří; ukazuje mu odlišné varianty reakcí, než na jaké je zvyklé; pokouší se zesílit jeho hlas v různých sociálních prostředích; a především se zaměřuje na posílení jeho vlastní sebehodnoty.

Klíčová slova: terapeutický přístup, ohrožené děti, rizikové chování, korektivní zkušenost, reedukace.

Mgr. Hana Kubíčková, Ph.D.

Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra sociální pedagogiky

hana.kubickova@osu.cz

OVEROVANIE MANUÁLU ZAČÍNajúCEHO SOCIÁLNEHO PEDAGÓGA V ŠKOLE POČAS PANDEMICKEJ SITUÁCIE S PRAKTICKÝMI PRÍKLADMI

MGR. SIMONA KUNČAKOVÁ

Pozícia sociálneho pedagóga a rozmanitosť jeho činností sa v školskej praxi čoraz viac udomácňuje. Diapazón jeho práce však v prostredí základnej školy väčšinou presahuje kompetencie tohto odborného zamestnanca. Aktuálna situácia je taká, že sú zadefinované jednotné procesné štandardy jeho odborných činností. V náväznosti na ne a v súlade s potrebami sociálnych pedagógov vznikol i Manuál začínajúceho sociálneho pedagóga v škole, ako oporný materiál, ktorý bol z hľadiska praxe už dlhodobo veľmi potrebný. Príspevok sa zaoberá overovaním uvedeného Manuálu pre začínajúceho sociálneho pedagóga v škole počas pandemickej situácie ako podporného zdroja. Praktické príklady v príspevku poukazujú na to, ako hodnotia funkciu manuálu sociálni pedagógovia v škole. Dáta boli získané formou fokusovej skupiny a dotazníka. Hlavné zistenia zdôrazňujú nutnosť úpravy jestvujúceho manuálu, ktorý by reflektoval aktuálne potreby sociálno-pedagogickej praxe. Príspevok sa zároveň venuje prierezu rozmanitých činností sociálnych pedagógov v škole a ponúka konkrétne návrhy možných zmien manuálu v súlade s ich potrebami.

Kľúčové slová: sociálny pedagóg v škole, procesné štandardy, manuál ako podporný zdroj činností sociálneho pedagóga, činnosti sociálneho pedagóga.

Mgr. Simona Kunčaková

Základná škola Hradná 22, 940 56 Nové Zámky

simona.kun@gmail.com

TRNAVSKÁ SOCIÁLNO PEDAGOGICKÁ ŠKOLA: VČERA, DNES, ZAJTRA

MGR. KRISTÍNA LIBERČANOVÁ, PHD.

Sociálnopedagogická škola v Trnave je úzko spätá so vznikom študijného programu sociálna pedagogika a vychovávateľstvo (SPV) na Katedre pedagogických štúdií Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity. Jedná sa o jedinečný koncept prepájajúci oblasť sociálnej pedagogiky a pedagogiky voľného času do jedného študijného celku. Vývoj a smerovanie trnavskej sociálnej pedagogiky boli výrazne determinované transdisciplinárnym pôsobením viacerých významných osobností/pedagógov, ktorí sa podieľali ako na vzniku, tak i kreovaní študijného programu a príprave neštandardného typu absolventa. Z nich viacerí pokračujú v šľapajach svojich učiteľov a šíria „učenie školy“ v súčasnej teórii i praxi. Napriek tomu, že sa nejedná o samostatný študijný odbor, či katedru, absolventi SPV nachádzajú široké uplatnenie v edukačnej praxi, o čom svedčia výskumné štúdie doteraz realizované členmi katedry, orientované na uplatnenie a vývoj ich profesijnej dráhy. Zároveň niektoré z nich mapujú súčasný stav vysokoškolskej prípravy študentov, transformáciu kurikula študijných jednotiek a aktuálnu situáciu v procese uplatňovania sa absolventov na trhu práce. Vzhľadom na analýzy doteraz zistených skutočností, súčasný kompetenčný model profesie a profesijné štandardy tak generujú ďalšie perspektívy trnavskej sociálnopedagogickej školy.

Kľúčové slová: Trnavská univerzita, pedagogická fakulta, študijný program sociálna pedagogika a vychovávateľstvo, sociálnopedagogická škola, absolventi, profesijné uplatnenie.

Mgr. Kristína Liberčanová, PhD.

Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogických štúdií

kristina.libercanova@truni.sk

SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA JAKO IDEOVÝ A PRAKTICKÝ KONSTRUKT

DOC. PHDR. JITKA LORENZOVÁ, PH.D.

Cílem příspěvku je objasnění různých podob teoreticko-praktického konstruktů explicitně označovaného jako sociální pedagogika a nastínění historických a ideových souvislostí, ve kterých vznikly. Referenčním rámcem příspěvku je teze, že jako věda i jako pomáhající praxe stojí sociální pedagogika na hodnotách lidské důstojnosti, empatii, procesuálním a rozvojovém chápání výchovné pomoci a na vizi demokratické, spravedlivě uspořádané společnosti. Pozornost je věnována zejména sociální pedagogice jako obecné pedagogické teorii (K. Mager, P. Natorp, P. Bergemann), sociální pedagogice jako výchovné péči o ohrožené děti a mladé lidi (G. Bäumerová, H. Nohl), sociální pedagogice jako kritické teorii a mobilizační praxi (K. Mollenhauer, H. Giesecke), sociální pedagogice jako vědě analyzující formativní vliv prostředí (R. Wroczyński, M. Přadka), sociální pedagogice jako neformální práci s mládeží (L. Böhnisch) a sociální pedagogice jako pomoci v životních situacích (H. Thiersch). V závěru příspěvku je nastíněno současné chápání sociálně pedagogické pomoci na základě rozvojově pojatých sociálně pedagogických principů (G. Eichsteller a S. Holthoff).

Klíčová slova: koncepty sociální pedagogiky, sociálně pedagogická pomoc, hodnoty sociální pedagogiky, pomoc ke svépomoci.

doc. PhDr. Jitka Lorenzová, Ph.D.

Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, Ústav učitelství a humanitních věd

jitka.lorenzova@vscht.cz

VYBRANÉ VIRTUÁLNE OHROZENIA U GENERÁCIE Z - AKTUÁLNE PROBLÉMY A NOVÉ VÝZVY PRE SOCIÁLNEHO PEDAGÓGA

**PROF. PHDR. MIRIAM NIKLOVÁ, PHD. - PROF. PAEDDR.
DANA HANESOVÁ, PHD.**

Autorky v predkladanej vedeckej štúdií prezentujú vybrané výsledky empirického výskumu, ktorého cieľom bolo analyzovať vzťah medzi nadmerným používaním elektronických médií a online rizikovým správaním u generácie Z pred pandémiou spôsobenou ochorením Covid 19 a po nej. Výsledky výskumu predikujú trend nárastu času stráveného v online prostredí vo vybraných atribútoch. Problematika online rizík spojených s nadmerným používaním elektronických médií je v súčasnej spoločnosti veľmi aktuálna. Je nevyhnutné, aby školy a školské zariadenia prostredníctvom pedagogických, ale najmä odborných zamestnancov reflektovali túto skutočnosť s cieľom efektívnej a včasnej prevencie a intervencie. Zároveň autorky štúdie poukazujú na špecifické úlohy sociálneho pedagóga ako odborného zamestnanca a približujú jeho význam počas pandémie Covid 19, ktorý autorky podložili výsledkami empirického výskumu realizovaného v roku 2021 z aspektu sociálnych pedagógov, ktorí pôsobia v školách a školských zariadeniach. Z výsledkov výskumu vyplýva, že sociálni pedagógovia v dôsledku pandémie spôsobenej Covidom 19 zaznamenali u žiakov vyšší výskyt problémov v ich správaní, stratu motivácie ku štúdiu, zanedbávanie školských povinností či nárast excesívneho používania internetu.

Kľúčové slová: sociálny pedagóg, virtuálne ohrozenia, generácia Z, škola, prevencia, Covid 19.

**prof. PhDr. Miriam Niklová, PhD. - prof. PaedDr.
Dana Hanesová, PhD.**

Univerzita Mateja Bela, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky a andragogiky.

dana.hanesova@umb.sk

REFLEXIA A KOMPARÁCIA VYSOKOŠKOLSKEJ PREGRADUÁLNEJ PRÍPRAVY SOCIÁLNYCH PEDAGÓGOV V SLOVENSKEJ REPUBLIKE A VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH ŠKANDINÁVIE

**PROF. PHDR. MIRIAM NIKLOVÁ, PHD. - MGR. ANNAMÁRIA
ŠIMŠÍKOVÁ**

Príspevok sa venuje problematike vysokoškolskej pregraduálnej príprave sociálnych pedagógov na Slovensku, špecificky približuje nový študijný program na Pedagogickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a PF UKF v Nitre. Zároveň priblížime vybrané študijné programy zamerané na pregraduálnu prípravu sociálnych pedagógov vybraných vysokých škôl v Škandinávii s cieľom zistenia analógie a odlišností. V príspevku predstavujeme prehľad prierezových zručností a prenositeľných kompetencií (zostavených podľa európskych štandardov), ktoré sú relevantné pre výkon odborných činností profesie sociálneho pedagóga. Výskumný súbor tvoria informačné listy predmetov vysokoškolského vzdelania II. stupňa. Pre účely spracovania textového súboru je využitá metóda - obsahová analýza textových dokumentov. Na základe analýzy súboru zisťujeme, že nové programy vysokoškolského štúdia II. stupňa zamerané na profesijnú prípravu sociálnych pedagógov korešpondujú so štandardmi SKR, SKKR, rovnako aj európskym štandardom, pričom nachádzame primerané zastúpenie obsahov a výkonov požadovaných pre rozvoj vedomostí, zručností a kompetencií. Odporúčame venovať pozornosť rozvoju kultúrnej gramotnosti.

Kľúčové slova: sociálny pedagóg, model vzdelávania, študijný program, kompetencie, diskurz.

**prof. PhDr. Miriam Niklová, PhD. – Mgr.
Annamária Šimšíková**

Univerzita Mateja Bela, Pedagogická fakulta

annamaria.simsikova@umb.sk

SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA JAKO NÁSTROJ UDRŽITELNOSTI?

MGR. MILENA ÖBRINK HOBZOVÁ, PH.D.

Aniž si to uvědomujeme, každý den řešíme problémy spojené s globálním prostředím. V životě, který vedeme, se sociální dimenze sociální pedagogiky přelévá za hranice naší skupiny, za hranice státu až za hranice kontinentu. Abychom neohrozili budoucí generace, a přesto dokázali udržet své základní potřeby a zachovat životní prostředí, snažíme se o udržitelnost. Je na čase hovořit v sociální pedagogice o eko-sociální dimenzi? Může být sociální pedagogika nástrojem pro vyrovnání se s výzvami, kterým čelíme? Na to budu hledat odpovědi během své prezentace, během níž představím pojem planetární sociální pedagogika, který používá finský autor Salonen. Podle něho je sociální pedagogika mocným nástrojem, který může posunout společnost k inteligentní, udržitelné a inkluzivní. Skrze celoživotní učení lze do oblasti lidské odpovědnosti začlenit nejen lidi a kulturu, ale také zvířata, další organismy, rostliny a ekosystémy tak, abychom nezničili sebe, či planetu. Toto pojetí sociální pedagogiky pracuje s eko-sociálním vědomím, jež je považováno za novou normou zodpovědného občanství.

Klíčová slova: udržitelnost; globální prostředí; planetární sociální pedagogika; eko-sociální dimenze.

Mgr. Milena Öbrink Hobzová, Ph.D.

Univerzita Palackého v Olomouci, Katedra křesťanské výchovy, Cyrilometodějská
teologická fakulta

milena.obrink@upol.cz

KRÍZOVÁ INTERVENCIA V PRAXI SOCIÁLNEHO PEDAGÓGA

MGR. HENRIETA POCKLANOVÁ

Cieľom príspevku je jasne poukázať na dôležitosť krízovej intervencie v praxi sociálneho pedagóga. Za najrelevantnejší spôsob deklarovania dôležitosti považujem kazuistiky z praxe, kde žiaci opisujú svoje problémy, prežívanie počas krízy a následne pocity po včasnej intervencii. Každý žiak je jedinečný a práve také je aj jeho správanie v krízovej situácii. Preto je dôležité pristupovať k žiakom citlivo, v snahe pomôcť mu vyriešiť jeho zdanlivo neriešiteľnú situáciu. S krízou sa snaží vyrovnáť každý sám a svojím spôsobom. Je veľa možností, ako sa dá v krízovej situácii zachovať. V príspevku nájdeme konkrétne príklady správania sa žiakov v kríze. Odporúčania pre prax vidím v podobe prevencie v modelových situáciách, aby žiak videl možné dôsledky svojho správania a konania. Ale rovnako dôležité je poznať svojich žiakov a v rannom štádiu zachytiť problémy a následne sa pokúsiť o ich odstránenie, prípadne zmiernenie. Krízová intervencia je úspešne v cieľi, keď je žiak schopný cítiť a vyjadrovať emócie, je zorientovaný v realite a chápe svoju situáciu. Keď dokáže s odborníkom hľadať varianty ďalšej spolupráce, starostlivosti alebo iné opatrenia, pokiaľ sú potrebné. Aby však sociálny pedagóg dokázal, poskytovať včasnú intervenciu a ďalej so žiakmi pracoval je najdôležitejšia vzájomná dôvera, otvorená komunikácia, vybudovanie si priateľstva a takého vzťahu, že žiak sociálneho pedagóga vyhľadá aj sám.

Kľúčové slova: krízová intervencia, kríza, sociometria, kazuistika, dôvera.

Mgr. Henrieta Pocklanová

Základná škola s materskou školou Pohorelá

skola@skolapohorela.sk

INDIVIDUÁLNÍ AKČNÍ VÝZKUMY A PODPORA OSOBNOSTNÍHO ROZVOJE STUDENTŮ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY

MGR. BOHDANA RICHTEROVÁ, PH.D.

Osobnostní rozvoj a profese sociálního pedagoga spolu úzce souvisejí. V okamžiku, kdy jsme vystavováni situacím, kdy je zapotřebí zvládnutí náročných situací v edukační realitě, jsme konfrontováni s vlastními osobnostními silnými stránkami, ale také s limity. Příspěvek představuje sebezkušenostní aktivity a individuální akční výzkumy devíti studentů PdF Ostravské univerzity. Cílem příspěvku je představit jakým způsobem a v jakých oblastech profesního rozvoje pomohla studentům realizace individuálního akčního výzkumu zaměřeného na osobnostní rozvoj. Metody sběru dat a informací zahrnovaly analýzu osobního deníku akčního výzkumu každého studenta, analýzu nahrávek z devíti ohniskových skupin, testování za použití Škály duševní pohody (Ryff, 1998) na začátku a na konci realizovaného akčního výzkumu, polostrukturované rozhovory s klienty a pracovníky terapeutických komunit, kde studenti absolvovali týdenní stáž v roli klienta a polostrukturované rozhovory s osobami blízkými. Klíčovou metodou analýzy dat bylo otevřené kódování a tematická analýza. V průběhu realizace akčních výzkumů v letech 2019-2021 bylo identifikováno šest aktuálních klíčových témat zaměřených na rozvoj: zlepšení komunikačních dovedností, posílení sebehodnoty a sebedůvěry, zvládnutí náročných situací a práce s únikovými strategiemi, dovednost přiměřeně jednat v konfliktních situacích, zmírnění strachu vstupovat do nových situací a práce s negativním hodnocením druhých. Jedním z nejvýznamnějších přínosů realizovaného výzkumu bylo zcela osobní zúžení zaměření výzkumu každého studenta na vlastní aktuální témata. Koncepte studijních plánů studijního programu sociální pedagogika by mohlo zařazením obdobného programu získat novou dimenzi individualizace studijního programu zaměřeného na rozvoj oblastí dle potřeb jednotlivých studentů.

Klíčová slova: student sociální pedagogiky, individuální akční výzkum, osobnostní rozvoj.

Mgr. Bohdana Richterová, Ph.D.

Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra sociální pedagogiky

bohdana.richterova@osu.cz

SKÚMANIE A VYUŽITIE AKTÍV MLÁDEŽE V PRÁCI SOCIÁLNEHO PEDAGÓGA

**MGR. ANNA SÁDOVSKÁ, PHD. - DOC. JAROSLAVA
GAJDOŠÍKOVÁ ZELEIOVÁ, PHD. - MGR. KRISTÍNA
LIBERČANOVÁ, PHD. - MGR. MARTIN FERÓ, PHD.**

Dotazník pre výskum hodnôt, voľného času, zbehlosti v informačných technológiách, svetonázoru a sociálneho ohrozenia (Pospíšil a kol., Sádovská a kol., 2020), dostupný na <<https://dev.socialsurvey.eu/leisure2020/sk#firstpage>> [2022-01-31] spoločne s Dotazníkom aktív mládeže (Revised Youth Asset Survey, Oman et al., 2018), distribuovaných kolektívom KPŠ PdF TU žiakom stredných škôl SR všetkých typov a zameraní v školskom roku 2020-21 [N=2064], poskytujú reprezentatívne psychosociálne dáta pre akademické účely a špecifické dáta pre aplikáciu sociálnopedagogických preventívnych, diagnostických a intervenčných stratégií v praxi. Autori stručne predstavia teoretické východiská konštruovania dotazníka viažuce sa k pozitívnemu rozvoju mládeže a vytvoreniu konceptu aktív mládeže (youth assets) v oblasti pozitívnej psychológie a výsledky empirických štúdií venovaných výskumu aktív mládeže. Následne prezentujú preložený Dotazník aktív mládeže, jeho psychometrické vlastnosti a konštrukčnú reliabilitu 17 domén [Cronbachova α <.689-.931>]. Zamerajú sa na jeho využitie v praxi sociálneho pedagóga, kde poskytnú možnosti pre dobré rozhodnutia optimálnych intervenčných alebo preventívnych programov, cielených skupinovo alebo individuálne na základe vhodného rozpoznanie socioemočného a postojového rozpoloženia žiaka/žiakov.

Kľúčové slová: aktíva mládeže, Dotazník aktív mládeže, prevencia, intervencia, stredná škola.

**Mgr. Anna Sádovská, PhD. - doc. Jaroslava Gajdošíková Zeleiová, PhD. -
Mgr. Kristína Liberčanová, PhD. - Mgr. Martin Fero, PhD.**

Trnavská univerzita v Trnave; Metodicko-pedagogické centrum,

KP Banská Bystrica

anna.sadovska@gmail.com

SOCIÁLNA (NE)SPRAVODLIVOSŤ V KONTEXTE PRÁVNÝCH NORIEM SLOVENSKA

MGR. PAVOL ŠČASNÝ

Pavol pracuje 12 rokov s rôznym typom prevencie u skupín ako užívatelia drog, žiaci a študenti. Zameriava sa na znižovanie rizík, ktoré vyplývajú práve z rizikového správania klientov Združenia STORM. V združení prešiel rôznymi pozíciami, v ktorých sa veľa naučil. Momentálne združenie riadi a snaží sa o jeho rozvoj. Zároveň je členom rôznych pracovných skupín na miestnej, krajskej, ale aj na štátnej úrovni. Z týchto pozícií sa snaží ovplyvňovať nielen drogovú politiku a sociálne prístupy smerom k experimentátorom a užívateľom drog. V praxi aplikuje rôzne metódy a techniky práce so zameraním na filozofické prístupy harm reduction a nízkoprahovú filozofiu. Jeho príbeh nás prevedie svetom zvedomovania si ľudských práv v rôznorodých sociálnych prostrediach a situáciách, v ktorých doteraz intervenoval. A to počínajúc vzdelávacími preventívnymi programami, ktoré ako preventista realizuje so žiakmi na školách, v nízkoprahových aktivitách s mládežou, či ako streetworker s rôznymi ľuďmi žijúcimi, či zarábajúcimi priamo na ulici.

Kľúčové slová: harm reduction, drogy, liečba, resocializácia, streetwork, kontaktné centrum, nízkoprahové centrum, poradenstvo, intervencia.

Mgr. Pavol Ščasný

Združenie STORM

scasny@zdruzeniestorm.sk

MOŽNOSTI ŠKOLSKÉHO SOCIÁLNEHO PEDAGÓGA PRI RIEŠENÍ PROBLÉMOVÉHO SPRÁVANIA V ŠKOLE

**PHDR. GABRIELA SIVÁKOVÁ, PHD. – PAEDDR. KATARÍNA
TIŠŤANOVÁ, PHD.**

Príspevok analyzuje prevenciu problémového správania vyskytujúceho sa v školskom prostredí za pomoci sociálneho pedagóga. Pre splnenie tohto cieľa je dôležité rešpektovať celkovú filozofiu školy obsiahnutú v školskom vzdelávacom programe, ktorá garantuje bezpečné prostredie a na žiaka mierený výchovno-vzdelávací proces. Výhoda sociálneho pedagóga zamestnaného priamo v školskom prostredí, spočíva v tom, že ako integrovaný článok školy, má tento odborník dostatočne dobrý prehľad o problémoch, ktoré sa v škole vyskytujú, pozná prostredie, žiakov a učiteľov, a tak môže naplno uplatňovať špecifické postupy svojej práce. Dôležité je zamerať sa na rozvoj sociálnych zručností či spôsobilostí žiakov, na vytváranie pozitívnej klímy v škole, či budovanie otvorených priateľských vzťahov. Vhodným riešením môžu byť preventívne projekty či programy, ktoré by mali byť kontinuálne, systematické a komplexné, ako interaktívne aktivity zamerané na zvyšovanie zdravého sebavedomia, na skvalitnenie komunikácie, na zvládanie stresu a úzkosti či ako čeliť sociálnemu tlaku.

Kľúčové slová: Sociálny pedagóg. Problémové správanie. Prevencia problémového správania.

**PhDr. Gabriela Siváková, PhD. – PaedDr. Katarína
Tišťanová, PhD.**

Katolícka univerzita Ružomberok, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky a
špeciálnej pedagogiky,

gabriela.sivakova@ku.sk, katarina.tistanova@ku.sk

ŠTANDARDY ODBORNÝCH ČINNOSTÍ V SYSTÉME PORADENSTVA A PREVENČIE

DOC. MGR. STANISLAV ŠPÁNIK, PHD.

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie dlhoročne uskutočňuje výskum v oblasti psychológie a patopsychológie detí a žiakov s dôrazom na psychický, osobnostný, emocionálny, somatický a sociálny vývin. Zabezpečuje tiež aplikáciu výskumných poznatkov do praxe v regionálnom školstve, predovšetkým prostredníctvom metodického usmerňovania a koordinácie všetkých zložiek systému výchovného poradenstva a prevencie. Téma tvorby štandardov odborných činností, podpory ich kvality a rozvoj kľúčových odborných kompetencií odborníkov v poradenskom systéme sa stali hlavným zámerom národného projektu „Štandardizáciou systému poradenstva a prevencie k inklúzii a úspešnosti na trhu práce“. Tento príspevok predstaví kontext a aktuálne výzvy pre poradenský systém v školstve, vrátane rámcov pre pôsobnosť sociálnych pedagógov v poradenskom systéme z pohľadu platnej legislatívy a prebiehajúcich zmien v systéme. Priblíži štandardy odborných činností ako dôležitý oporný bod, ktorý tvoríme s cieľom posilniť záruku, že deti s rozmanitými potrebami a ich rodiny dostanú na celom Slovensku rovnako kvalitnú starostlivosť.

Kľúčové slová: sociálny pedagóg, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, systém poradenstva a prevencie, Národný projekt štandardy, legislatívne východiská.

doc. Mgr. Stanislav Špánik, PhD.

Výskumný ústav psychológie a patopsychológie dieťaťa

stanislav.spanik@vudpap.sk

SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA NA OSTRAVSKU

MGR. VERONIKA ŠTENCLOVÁ PH.D.

Cílem příspěvku je představit studijní program Sociální pedagogiky v podmínkách Pedagogické fakulty Ostravské univerzity, který má své historické kořeny v 90. letech. Až do současné doby prošel několika výraznějšími proměnami týkajícími se obsahu studia, zájemců o obor i profilu absolventů. Sociální pedagogika v Ostravě je úzce provázaná s vývojem regionu a jeho specifiky, restrukturalizací průmyslové oblasti a proměnou populace v kraji (Sekera, Richterová, 2021). Výzkumně se Katedra zaměřuje na dvě hlavní oblasti. První z nich je výzkum sociálních nerovností ve vzdělávání. Druhou oblastí je výzkum zaměřený na sociálně osobnostní rozvoj především studentů a pedagogických pracovníků. Významnou součástí profesní přípravy sociálních pedagogů na naší katedře je právě osobnostní rozvoj každého studenta. Nejen z tohoto důvodu jsou členové Katedry jednak akademicky a výzkumně orientovaní, zároveň jsou to absolventi tzv. úplných psychoterapeutických výcviků. To jim umožňuje využít osobního a rozvíjejícího přístupu ke studentům při výuce, dalších aktivitách v rámci studia i při osobních setkáních. Sociální pedagogika v Ostravě je budována jako vědecké odvětví, ale zároveň cílí na získávání praktických dovedností v oblasti pedagogického působení našich absolventů, na čemž se významně podílí řada odborníků z praxe.

Klíčová slova: ostravsko, Ostravská univerzita, pedagogická fakulta, sociální pedagogika, vývoj oboru.

Mgr. Veronika Štenclová, PhD.

Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra sociální pedagogiky

veronika.stenclova@osu.cz

MIMOŠKOLSKÝ ROZVOJOVÝ PROGRAM BUDÚCNOSŤ INAK

BC. MICHAELA TEJBUSOVÁ

Predstavenie mimoškolského programu Budúcnosť INAK ako príkladu dobrej praxe s využitím troch základných pilierov, a to neformálne vzdelávanie, inovatívnosť a inklúzia. Program Budúcnosť INAK je unikátny v tom, že je jediný na Slovensku. Program je zameraný na rozvoj kľúčových zručností pre 21. storočie, a to digitálne zručnosti, podnikavosť a mäkké zručnosti. Súčasťou projektu je vytváranie inovatívnych klubov, v ktorých ponúkame žiakom základných škôl 3-ročný vysoko kvalitný program na rozvoj podnikavosti, digitálnych a mäkkých zručností. Účastníkom programu prinášame príležitosti na rozvoj ich schopností a povzbudzujeme ich, aby si všimli svoje okolie, rozmýšľali o svete inak a riešili problémy, ktoré vidia okolo seba. Posilňujeme ich potenciál, aby mali šancu na lepšiu budúcnosť. Chceme totiž, aby deti vedeli, že existujú rôzne možnosti, ktoré môžu vo svojom živote využiť, bez ohľadu na prostredie, z ktorého pochádzajú. A povzbudzujeme ich, aby sa nebáli tieto príležitosti aktívne uchopiť. Budúcnosť INAK sa vymyká z kontextu nášho školstva, dáva deťom to, na čo školy a učitelia často už nemajú kapacity. Prepojenie s ľuďmi z praxe a reálnymi projektami a firmami. Taktiež nemôžeme zabudnúť na osobnostný rozvoj a možnosť byť súčasťou budovania komunity a komplexnejší pohľad na vzdelávanie, než iba sústredenie sa na jeden konkrétny predmet. Vo svete inovácií prinášame špičkový svet startupov a expertov na inovácie, technológie, biznis či kultúru bližšie k deťom. Účastníkom programu ponúkame 2x týždenne vzdelávacie stretnutie a mentoring pre osobný rast alebo pomoc pri prechode na strednú školu od vyskolených vysokoškolských študentov a pracovníkov s mládežou.

Kľúčové slová: Budúcnosť INAK, neformálne vzdelávanie, inovatívnosť, inklúzia, inovácie.

Bc. Michaela Tejbusová

Nadácia Pontis

michaela@buducnostinak.sk

SOCIÁLNY PEDAGÓG V CENTRE VOĽNÉHO ČASU

PHDR. VĚRA TEPLIČKOVÁ

Cieľom príspevku je poukázať na možnosť zaradenia sociálno-pedagogickej činnosti do katalógu pracovných činností v centre voľného času s prezentáciou konkrétneho projektu sociálno-pedagogickej činnosti overeného v Centre voľného času Stará Turá. Poukazuje na jedinečnosť a výhody profesie vyplývajúcej z kombinácie študijného odboru sociálny pedagóg – vychovávateľ v mimoškolskom prostredí so zameraním na pôsobenie na rôzne cieľové skupiny v danom prostredí. Poskytuje námety na pravidelné, príležitostné, prázdninové a iné činnosti centra podporujúce výchovu ku zdravému spôsobu života, osobnostný rozvoj, prosociálne a etické správanie, hodnotové priority, pozitívne medziľudské vzťahy, sociálne a medzigeneračné kontakty, komunikáciu, rodinnú súdržnosť, integráciu do spoločnosti, občiansku angažovanosť, dobrovoľníctvo, prevenciu sociálno-patologických javov a kriminality, osvetu a iné. Samostatnou kapitolou príspevku je príklad možného obrazu fungujúceho subjektu (centra voľného času) so zaradením pozície sociálneho pedagóga do štruktúry zamestnancov centra s dôrazom na vytvorenie pracovných podmienok zo strany zamestnávateľa a zároveň so zdôraznením významu osobnostných predpokladov a zručností sociálneho pedagóga v centre voľného času.

Kľúčové slova: centrum voľného času, sociálno-pedagogická činnosť, sociálny pedagóg, práca s jednotlivcom/skupinou, osвета.

PhDr. Věra Teplíčková

Centrum voľného času, Stará Turá

cvcstaratura@gmail.com

SOCIÁLNY PEDAGÓG AKO ČLEN ŠKOLSKÉHO PODPORNÉHO TÍMU

MGR. SLÁVKA VARŠOVÁ - MGR. LENKA KVAŠŇÁKOVÁ

Novela školského zákona umožňuje školám v rámci budovania inkluzívnej kultúry zriadiť školský podporný tím(ŠPT). ŠPT ako tím odborných a pedagogických zamestnancov v systéme poradenstva a prevencie. Dobre fungujúci školský podporný tím má potenciál byť veľkým prínosom pre rozvoj inkluzívnej kultúry v školskom prostredí. Sociálny pedagóg je dôležitou súčasťou tímu v kontexte práce so sociálnym prostredím žiakov, preventívno-výchovnej činnosti a vytvárania podporných sietí v škole i mimo nej. Je expertom na sociálne prostredie tzn. rozumie procesom vplyvu sociálneho prostredia na jednotlivca a je teda schopný posúdiť účinok daného sociálneho prostredia na jednotlivca. Intervenciu realizuje v úzkej spolupráci s pedagógmi, zákonnými zástupcami alebo nápomocnými inštitúciami. Podporuje spoluprácu jednotlivých členov tímu, ale aj spoluprácu s externými členmi tímu.

Príspevok má ambíciu predstaviť pozíciu sociálneho pedagóga ako člena multidisciplinárneho tímu v školskom prostredí vychádzajúc zo skúseností získaných realizáciou inovačného vzdelávania Koordínacia školských podporných tímov a odborných webinárov pre začínajúcich sociálnych pedagógov organizovaných Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie.

Kľúčové slová: sociálny pedagóg, školský podporný tím, multidisciplinárna spolupráca, školské prostredie, inkluzívna kultúra, skúsenosti zo vzdelávania.

Mgr. Slávka Varšová

Výskumný ústav psychológie a patopsychológie dieťaťa

slavka.varsova@vudpap.sk

SOCIÁLNY PEDAGÓG V RANEJ STAROSTLIVOSTI O DETI ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODŇUJÚCEHO PROSTREDIA

MGR. VLADIMÍRA ZEMANČÍKOVÁ, PHD.

Príspevok sa zaoberá problematikou ranej starostlivosti o deti zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia. Kvalita výchovnej starostlivosti v ranej fáze vývinu dieťaťa zohráva zásadnú úlohu v rozvoji jeho pregramotnostných schopností. Predložený text reaguje na potrebu venovať náležitú pozornosť aj v sociálnej pedagogike deťom raného veku, ktoré vyrastajú v menej priaznivom podnetnom prostredí. Kvalita intervencií v ranom detstve je, okrem iného, závislá od vzdelaných a kompetentných odborných zamestnancov centier včasnej intervencie, ku ktorým sociálny pedagóg rozhodne patrí. Príspevok načrtáva možnosti pôsobenia sociálnych pedagógov v oblasti ranej starostlivosti, ktorá je poskytovaná deťom a rodinám, ohrozeným menej priaznivými podmienkami rodinného prostredia. Bližšie je vymedzená cieľová skupina, ciele ranej starostlivosti a návrh pracovných činností (funkcií) sociálneho pedagóga v zariadení včasnej intervencie pre dieťa a rodinu zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia. Ponúka praktické príklady možnosti včasnej sociálno-pedagogickej intervencie smerované k deťom či rodičom z menej „privilegovaných“ tried, pričom vybrané boli tie, ktorých účinnosť je založená na vedeckých a empirických dôkazoch (research based, evidence based).

Kľúčové slová: sociálny pedagóg, raná starostlivosť, dieťa zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia.

Mgr. Vladimíra Zemančíková, PhD.

Univerzita Komenského v Bratislave, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky a
sociálnej pedagogiky

zemancikova@fedu.uniba.sk

TERAPIA HROU V PROSTREDÍ ZÁKLADNEJ ŠKOLY

MGR. PETRA ZICHOVÁ

Príspevok popisuje základné princípy terapie hrou, definuje pojem hry, približuje základné terapeutické zručnosti terapeuta, fázy terapie hrou a materiálne zabezpečenie hrovej miestnosti. Terapia hrou vychádza z diela Carla Rogersa a jeho terapie zameranej na klienta. Príspevok ďalej približuje pri akých problémoch dieťaťa je vhodné terapiu hrou zvoliť. Terapiu hrou je možné využívať aj ako prevenciu pred rizikami ako je úzkosť, či nízke sebavedomie, prípadne ako príprava dieťaťa na náročnú zmenu v jeho živote. Ďalej sa príspevok zameriava na vybrané výskumy, ktoré svojimi výsledkami podporujú pozitívny vplyv terapie hrou realizovanej v prostredí základnej školy. Príspevok tiež popisuje krátku kazuistiku 8-ročného chlapca Adama, ktorého sprevádza terapiou hrou sociálna pedagogička od októbra 2021 v prostredí základnej školy. Dôvodom indikácie terapie hrou boli úzkostné prejavy pred príchodom do školy, prípadne počas školského vyučovania a v poobedňajších hodinách v Školskom klube detí, ktoré sa začali objavovať po letných prázdninách.

Kľúčové slová: hra, terapia hrou, fázy terapie hrou, prevencia, terapeutické zručnosti.

Mgr. Petra Zichová

Základná škola, Na dolinách 27, Trenčín

zichova@zsdoltn.edu.sk

**Trnavská univerzita v Trnave,
Pedagogická fakulta,
Katedra pedagogických štúdií.**

**Zborník abstraktov z medzinárodnej vedeckej konferencie
SOCEDU: retrospektívy, súčasnosť a perspektívy sociálnej
pedagogiky**

Konferencia SOCEDU je podporovaná subvenciou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v projekte KEGA č. 017TTU-4/2020

Implementácia sociálnoprávnych a socioterapeutických postupov do obsahu vysokoškolského vzdelávania v študijnom programe sociálna pedagogika a vychovávateľstvo

Vydavateľ: Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogických štúdií

Vydanie: prvé

Vydané ako neperiodická účelová publikácia.

Za odbornú a jazykovú správnosť zodpovedajú autori príspevkov.

Počet strán: 36

ISBN: 978-80-568-0497-1